

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی
معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی

اهمیت تجهیز و نوسازی اراضی در شرکتهای تعاونی تولید روستایی

مؤلفان:

منصور پاره‌کار

عباسعلی پورمحسنی

عبدالحسین اسلامی

موسی علی‌نژاد

سرشناسه	پاره کار، منصور
هنوان و پدیدآور	اهمیت تجهیز و نوسازی اراضی در شرکتهای تعاونی تولید روستایی/منصور پاره کار؛ عباسعلی پورمحسنی؛ عبدالحسین اسلامی؛ موسی علی نژاد
مشخصات نشر	به سفارش دفتر امور تعاونی تولید و واحدهای خرد و دهقانی و دفتر آموزش های رسمی و حرف کشاورزی
مشخصات ظاهری	کرج: سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی، معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۸۵.
شابک	۱۳۳ ص: جدول. 964-520-088-1
یادداشت	لیبا
یادداشت	کتابخانه: ص. ۱۳۳.
موضوع	آبیاری -- ایران.
موضوع	کشاورزی -- تأمین آب.
موضوع	کشاورزی تعاونی -- ایران.
موضوع	اصلاحات اراضی -- ایران.
موضوع	تیکپارچه سازی اراضی -- ایران.
شناسه افزوده	پورمحسنی، عباسعلی.
شناسه افزوده	اسلامی، عبدالحسین.
شناسه افزوده	سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی. معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی. نشر آموزش کشاورزی.
رده بندی کنگره	۲: پ ۹۱۶/ س ۷۱۶
رده بندی دیویی	۶۳۱/۷۰۹۵۵:
شماره کتابخانه ملی	۲۵۵۵۳-۸۵

ISBN:964-520-088-1

شابک: ۹۶۴-۵۲۰-۰۸۸-۱

اهمیت تجهیز و نوسازی اراضی در شرکتهای تعاونی تولید روستایی

مؤلفان: دکتر منصور پاره کار- مهندس عباسعلی پورمحسنی- مهندس عبدالحسین اسلامی- مهندس موسی علی نژاد

ناشر: نشر آموزش کشاورزی (به سفارش دفتر امور تعاونی تولید و واحدهای خرد و دهقانی و دفتر آموزش های رسمی و حرف کشاورزی)

چاپ اول: ۱۳۸۵/کرج

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قطع: وزیری

طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی- نشر آموزش کشاورزی

حق چاپ © محفوظ است

مسئولیت صحت مطالب با مؤلفان است

کرج - کیلومتر ۷ جاده ماهدشت - معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی - دفتر خدمات تکنولوژی

آموزشی - نشر آموزش کشاورزی ۰۲۶۱-۶۷۰۰۶۲۲

سخن ناشر

اقتصاد اغلب کشورهای در حال توسعه وابسته به کشاورزی، جامعه تولیدکننده و نهاده‌های موجود در این بخش می‌باشد. نهاده‌هایی مانند آب، زمین، ماشین‌ها و ادوات کشاورزی در دنیای پیشرفته امروز که علوم مربوط به رشد و توسعه منابع انسانی جایگاه برجسته‌ای در مباحث نظری و عملی توسعه اقتصادی - اجتماعی کسب نموده‌اند، به عنوان نهاده‌های سستی مطرح می‌باشند. این نهاده‌ها بویژه در کشورهای در حال توسعه کاملاً محدود هستند.

از سویی دیگر رشد تفکرات بنیادی در خصوص ضرورت توسعه پایدار کشاورزی به مفهوم تجزیه و ترکیب بهینه نهاده‌های در دسترس برای تولید بازده مناسب در بخش کشاورزی بدون اینکه نیاز نسل‌های آتی به این نهاده‌ها با خطر کمبود یا نقصان مواجه شود، از جمله مباحث جدیدی است که ضرورت بهره‌مندی از روش‌ها و اهرم‌های بهره‌برداری صحیح از امکانات، لوازم و نهاده‌های موجود را مطرح می‌سازد.

یکی از قوی‌ترین اهرم‌های مذکور توسعه زیربنایی منابع انسانی بخش است. آموزش و تجهیز این منابع به علوم و مهارت‌های سازگار با ویژگی‌های جغرافیایی و کشاورزی منطقه و همچنین بهره‌گیری از اهرم‌های فرهنگی - اجتماعی در کنار اهرم‌های اقتصادی و یا حتی سیاسی برای ایجاد تفکر گروه‌گرایی و تشکل‌گرایی در بین آنها از جمله روش‌های ارتقای درجه کارآمدی این منابع به شمار می‌آید.

با توجه به تفکیک وظایف معاونت‌های ترویج و نظام‌های بهره‌برداری و معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی آموزش مدیران عامل و ارکان تعاونی‌های تولیدی کشاورزی در کنار سایر وظایف در دستور کار دفتر آموزش‌های رسمی و حرف کشاورزی قرار گرفت و از نیمه دوم سال ۱۳۸۳ با هماهنگی دفتر امور شرکت‌های تعاونی تولید و واحدهای خرد و دهقانی دوره‌های آموزشی برای مدیران عامل تعاونی‌های تولید خردگران استان‌های کشور برگزار شد.

در همین زمینه با توجه به مذاکرات انجام یافته با مسئولان محترم دفتر توسعه شبکه‌های آبیاری و تجهیز و نوسازی اراضی در خصوص اهمیت برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه حفظ و جلوگیری از تخریب اراضی تسطیح شده، مقرر شد دوره‌های آموزشی با عنوان تجهیز و نوسازی اراضی و انتقال آب ویژه مدیران عامل شرکت‌های تولید خودگران برگزار شود.

به منظور یکسان‌سازی محتوای آموزشی دوره‌های مورد اشاره مقرر شد جزوه آموزشی با عنوان (تجهیز و نوسازی اراضی و انتقال آب)، توسط شرکت محترم خدمات مهندسی آب و خاک کشور (مطالعات البرز) به سرپرستی جناب آقای دکتر پاره‌کار تدوین و دوره‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد.

کتاب حاضر پس از استفاده از نتایج بازخورد تدریس جزوه مورد اشاره و تدریس در ۱۲ دوره آموزشی و بررسی مجدد توسط گروه محترم مؤلفین و افزودن یک فصل با عنوان (اشتغال‌زایی مدیران عامل با نقش تسهیل‌گری و مشارکت در اجرای مطلوب پروژه‌های آب و خاک) که بنا به توصیه دفتر امور تعاونی‌های تولید و واحدهای خرد و دهقانی توسط آقای مهندس اسلامی کارشناس محترم دفتر یاد شده تهیه شده چاپ و منتشر گردیده است.

در خاتمه از شرکت محترم خدمات مهندسی آب و خاک کشور و دفتر آموزش‌های رسمی و حرف کشاورزی به‌ویژه آقای مهندس مشکینی، مهندس اخلاقی، مهندس رفیع‌زاده و همچنین دفتر امور تعاونی‌های تولید روستایی و واحدهای خرد و دهقانی، دفتر توسعه شبکه آبیاری و تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی که در نگارش، بازبینی و تهیه مقدمات چاپ و نشر کتاب حاضر زحمات فراوانی را تقبل نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد.

امید است از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن حفظ و نگهداری منابع طبیعی و جلوگیری از تخریب اراضی شاهد افزایش تولید در واحدهای تولیدی کشور باشیم.

مجتبی رجب بیگی

معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول:
۳	آشنایی با نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی و تأکید بر تعاونی‌های تولید
۳	تعریف نظام بهره‌برداری
۴	روند تحولات نظام بهره‌برداری قبل و بعد از اصلاحات اراضی
	فصل دوم:
۲۳	آشنایی مدیران عامل با نقش تسهیل‌گری و مشارکت در اجرای مطلوب پروژه‌های آب و خاک
۲۳	نگاهی به مفهوم و نقش تسهیل‌گری
۲۴	نگرش ارزیابی مشارکتی روستایی در مورد وظیفه‌مندی و عملکرد ارتباطی تسهیل‌گران
۳۰	نگاهی به مفهوم و نقش مشارکت
۳۶	انتخاب محل پروژه آب و خاک و مشارکت بهره‌برداران
	فصل سوم:
۴۳	آشنایی با انواع مطالعات برای ساماندهی منابع آب و خاک در تعاونی‌های تولید
۴۳	مطالعات و بررسی‌ها
۴۴	شیب‌بندی، تسطیح و احداث نهرهای آبیاری در مزارع
۴۵	اصلاح و بازسازی نهرهای درجه ۳
۴۹	مراحل و مطالعات طرح‌های توسعه منابع آب و شبکه‌های آبیاری و زهکشی
۵۳	قوانین و مقررات عمومی بهره‌برداری و انتقال آب
	فصل چهارم:
۵۷	آشنایی کامل با مفاهیم اساسی شبکه‌های آبیاری و زهکشی
۵۷	هدف کلی
۵۷	جانمایی شبکه‌های آبیاری و زهکشی
۵۸	آشنایی با انواع کانال‌های انتقال آب و نقش حاکمیت و نگهداری (دولت و بهره‌بردار)
۶۰	اهمیت زهکشی در اصلاح و بهبود خاک
۶۱	انواع زهکشی و ضرورت احداث آنها در شبکه‌های آبیاری
۶۲	معرفی وظایف و اهداف شرکت بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی و زهکش‌ها
۶۸	محاسبات راندمان انتقال و آبیاری و اهمیت آن
۶۹	نیاز آبی گیاهان الگوی کشت

۷۰	آشنایی با مصوبه دولت در زمینه بهینه‌سازی مصرف آب
۷۲	حقبه‌ها و روش‌های تقسیم آب سستی و مدرن
	فصل پنجم:
۷۹	آشنایی با سیستم‌های آبیاری تحت فشار
۷۹	تعریف آبیاری تحت فشار، تاریخچه این سیستم‌ها
۸۱	آبیاری قطره‌ای (نواری) در زراعت
۸۴	آبیاری تحت فشار برای باغات
۸۷	روش‌های مختلف آبیاری بارانی
	فصل ششم:
۹۹	آشنایی با مفاهیم کلی تجهیز و نوسازی و یکپارچه‌سازی اراضی
۹۹	مقدمه
۱۰۰	اهمیت یکپارچه‌سازی در ارتقاء تولید و بهبود زندگی و بهره‌برداران
۱۰۱	پدیده خردی و پراکندگی قطعات اراضی کشاورزی و عوامل تشدیدکننده آن
۱۰۲	مجموعه اقدامات و عملیات مورد نیاز
۱۰۳	منظور از تجهیز و نوسازی اراضی و انواع فعالیت‌ها در این پروژه
۱۰۴	بررسی موانع اقتصادی و اجتماعی اجرای یکپارچه‌سازی اراضی
۱۰۴	مبانی مطالعات طرح‌های تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی
۱۱۳	مقایسه تطبیقی از بعد اقتصادی و فنی بین اراضی یکپارچه شده و اراضی پراکنده
۱۱۴	نقش تعاونی‌ها در تسریع اجرای پروژه‌های تجهیز و نوسازی و یکپارچه‌سازی اراضی
	فصل هفتم:
۱۱۹	آشنایی با مفاهیم و مقررات و تشریفات عقد قرارداد با مشاوران و پیمانکاران در زمینه مسائل آب و خاک
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	مقررات عقد قرارداد با مشاوران و پیمانکاران
۱۲۳	منابع